

Medalla de l'Ajuntament de Torrent al Bisbe Benlloch

P
Papers
de recerca
històrica
10

Miquel de Crusafont i Sabater

Doctor en Història
miqueldecrusafont@gmail.com

Resum

Medalla de l'ajuntament de Torrental Bisbe Benlloch

Es descriuen dos medalles que obren, i gairebé tanquen, la carrera eclesiàstica Joan Baptista Benlloch i Vivó (València 1864-Madrid 1926): una placa-medalla a l'eclesiàstic, llavors bisbe de Solsona, que li va dedicar el dia 20 de febrer del 1905 l'ajuntament de Torrent (L'Horta) i la medalla commemorativa de la inauguració de la basílica de la Mare de Déu de la Mercè a Santiago de Xile el 1923, sent responsable del Colegio Eclesiástico de Ultramar. Benlloch fou bisbe d'Urgell del 1906 al 1919, en que fou nomenat arquebisbe de Burgos.

Resumen

Medalla del ayuntamiento de Torrent al Obispo Benlloch

Se describen dos medallas que abren, y casi cierran, la carrera eclesiástica Joan Baptista Benlloch i Vivó (Valencia 1864-Madrid 1926): una placa-medalla al eclesiàstic, entonces obispo de Solsona, que le dedicó el día 20 de febrero de 1905 el ayuntamiento de Torrent (L'Horta) y la medalla conmemorativa de la inauguración de la basílica de la Virgen de la Merced en Santiago de Chile en 1923, siendo responsable del Colegio Eclesiástico de Ultramar. Benlloch fue obispo de Urgell entre 1906 i 1919, en que fue nombrado arzobispo de Burgos.

Résumé

Médaille de la mairie de Torrent à Mgr Benlloch

Deux médailles sont décrites qui ouvrent, et presque clôturent, la carrière ecclésiastique de Joan Baptista Benlloch i Vivó (Valencia 1864-Madrid 1926) : une plaque-médaille à l'ecclésiastique, alors évêque de Solsona, qui lui est dédiée le 20 février de 1905 la mairie de Torrent (L'Horta) et la médaille commémorative de l'inauguration de la basilique Notre-Dame de la Mercè à Santiago du Chili en 1923, quand il était le responsable du Colegio Eclesiástico de Ultramar. Benlloch fut évêque d'Urgell de 1906 à 1919, date à laquelle il fut nommé archevêque de Burgos.

Abstract

Torrent town hall medal to Bishop Benlloch

Two medals are described that open, and almost close, the churchman career of Joan Baptista Benlloch i Vivó (Valencia 1864-Madrid 1926): a plaque-medal to the churchman, then bishop of Solsona, dedicated to him on February 20 from 1905 the town hall of Torrent (L'Horta) and the commemorative medal for the inauguration of the Basilica of Our Lady of Mercy in Santiago de Chile in 1923, while he was responsible for the Colegio Eclesiástico de Ultramar. Benlloch was bishop of Urgell from 1906 to 1919, when he was appointed archbishop of Burgos.

I dia 20 de febrer del 1905, l'ajuntament de Torrent (L'Horta), proper a València, va dedicar una placa-medalla a l'eclesiàstic Joan Baptista Benlloch i Vivó (València 1864-Madrid 1926), llavors Bisbe de Solsona, en la qual es diu que el 6 de març del 1902 havia acordat, per unanimitat, proclamar-lo fill adoptiu de la vila.

Parlem de placa-medalla perquè és del tot excepcional veure una medalla de 35 centímetres de diàmetre, és a dir, gairebé mig metre i més d'un kilogram de pes. Malgrat, doncs, tenir les mides del que solem anomenar plaques, té totes les característiques de les medalles commemoratives. D'altra banda, va ésser obrada d'una forma totalment manual, de manera que es tracta, sens dubte, d'una peça no sols excepcional sinó també única. La medalla, d'un mil·límetre i mig de gruix, fou gravada treballament i manualment amb un burí que feia el traç de les lletres de gairebé un mil·límetre de gruix i unes mides que van dels dos centímetres les més grans a set mil·límetres les més petites. L'encapçalament porta les lletres remarcades en vermell i el text en negre, a excepció del nom i cognoms de Benlloch i el seu títol de Fill Adoptiu, que també són en vermell. Signen al final l'alcalde i el secretari de l'ajuntament de Torrent, amb un traç de burí prim. La descripció que en fem, que procura mantenir la distribució aproximada de línies i espais, és la següent:

Placa-medalla declarant al bisbe Benlloch fill adoptiu de la vila de Torrent. 1905. Llaütó

EL AYUNTAMIENTO CONSTITUCIONAL
DE LA
VILLA DE TORRENTE
(petit ornament)

Deseando significar al Exmo. é Ilmo. Señor Doctor Don Juan Benlloch y Vivó, Obispo Administrador Apostólico de Solsona el alto aprecio en que tiene sus grandes dotes y merecimientos, y queriendo al propio tiempo corresponder a las atenciones que dicho Señor Obispo dispensó siempre a esta población a la cual dedicó las primicias de su ministerio sacerdotal primero, y las de su elevado cargo Episcopal despues, en sesion del dia seis de marzo de mil novecientos dos acordó por unanimidad declararle *HIJO ADOPTIVO* de dicha Villa.

Así resulta del libro de actas del expresado año, folio treinta y siete a que nos remitimos.

TORRENTE 20 FEBRERO de 1905

EL ALCALDE
(signat)

Tomas Barresa

EL SECRETARIO
(signat)

Daniel Ballesteres

Pes: 1,2 kg.
Inèdita

Diàmetre: 35 centímetres
Única

Escala 1/5

El metall apareix del tot oxidat i, si es neteja, mostra una base de metall blanc, de manera que podria ser que la peça hagués estat platejada. No sembla d'argent, si més no, pel seu so.

Benlloch devia tenir, doncs, un bon record del seu primer lloc com a sacerdot i degué beneficiar als seus antics feligresos. Això explica la medalla i el títol de fill adoptiu de Torrent en el moment en què ell ja era bisbe de Solsona. La placa se l'hi devia oferir, ja veiem que tres anys després del nomenament, potser en alguna visita que el prelat degué fer a la seva València nadiua. En qualsevol cas, el temps passa i les medalles volten, fins que un dia apareixen perdudes en qualsevol antiquari o fins en un mercat. En aquest cas, la causa de l'emigració potser l'hem d'anar a cercar en els greus problemes que es varen produir en el Museu Diocesà de Solsona abans de la seva conversió en Museu Comarcal, problemes que mai, que sapiguem, han estat divulgats públicament.

El Bisbe Benlloch, a cavall, en una de les seves visites pastorals a Andorra (Armengol, 1989, p. 56)

Joan Baptista Benlloch i Vivó va ser un personatge molt rellevant. Nat a València, va tenir càrrecs com a sacerdot a Torrent i a Almàssera. Després fou vicari general de Segòvia (1900), Bisbe i Administrador Apostòlic de Solsona (1901) i Bisbe d'Urgell (1906), cosa que el convertí en Copríncep d'Andorra. Fou per la seva iniciativa que es va fer, l'any 1913 (Paraules..., 2008, p. 237), la carretera entre la Seu d'Urgell i Andorra la Vella, que va obrir nous horitzons al Principat. Fundà l'Institut Obrer i va promoure obres de canalitzacions fluvials. El 1919 esdevingué arquebisbe de Burgos i el 1921 cardenal. Va ser responsable del *Colegio Eclesiástico de Ultramar*, que convertí en Seminari. Algun paper directe degué tenir en terres americanes, ja que coneixem l'excel·lent medalla d'argent, argentada o d'aram i feta pel gravador Leiva, que es va encunyar el 1923 a Santiago de Xile, en la qual es detalla que el 7 d'octubre d'aquell any s'havia inaugurat una basílica dedicada a la Mare de Déu de la Mercè i que havia estat inaugurada pel cardenal Benlloch (Crusafont, 2006, núm. 910, p. 492-493). L'anvers de la medalla mostra la façana i un cert perfil de l'edifici i hom pot copsar que era una església de dimensions considerables. Benlloch va morir a Madrid poc després, el 1926. Reproduïm i descrivim a continuació aquesta medalla de Xile:

Hem qualificat l'escut del revers com el de les armes pròpies del cardenal perquè va timbrat amb tiara i claus de Sant Pere, però és possible que l'hagués confegit ell. Observem, de fet, que no coincideix amb els del llinatge Benlloch (del qual, segons els heraldistes, deriva el cognom Benlloch) que mencionen Carraffa (1968, p. 207-208), Riquer (1983, p. 178-179) o Sagarra (1922, p. 257). Només el dels Benlloch de Barcelona porten un dels elements d'aquest escut de la medalla, el lleó (Carraffa 1968, escut 134). No obstant, no és un cas singular que un personatge concret emprés una heràldica pròpia, més o menys inspirada amb la familiar. En aquest cas porta també, al centre de l'escut, un oval amb una imatge que sembla de la Mare de Déu de la Mercè, probablement un afegit circumstancial adient a la inauguració de la basílica. Fins i tot els dos quaters de la banda esquerra de l'escut, creu i armes catalanes, podrien fer referència a l'Orde de la Mercè.

No deixa de ser curiós, en qualsevol cas, que les dos medalles que hem comentat ens obrin, i gairebé ens tanquin, la carrera eclesiàstica d'aquell destacat prelat.

anvers/BASILICA DE LA MERCED-7-X-1923. Vista de la basílica, A sobre: SANTIAGO DE CHILE

revers/INAUGURADA POR EL EMMO-CARDENAL BENLLOCH. Armes del Cardenal. Leiva

Inauguració de la Basílica de la Mercè a Santiago de Xile. Versions en argent, argentada i aram. Obrada per Leiva

Pes: 46,9 g. en plata, 43,9 argentada i 56 en aram. Diàmetre: 53 mm Crusafont 910, 910a i 910b

Bibliografia:

ARMENGOL, LIDIA: *Aproximació a la Història d'Andorra*. Perpinyà. Institut d'Estudis Andorrans, 1989.

CARAFFA, A. GARCIA, amb la col·laboració d'Armand de Fluvià: *El solar catalan, valenciano y balear*, volum 1, Sant Sebastià. 1968.

CRUSAFONT: *Medalles commemoratives dels Països Catalans i de la Corona Catalano-Aragonesa* (s. XV-XX). Barcelona. Societat Catalana d'Estudis Numismàtics (IEC), 2006.

Paraules per a la història. Andorra. Banca Privada d'Andorra. Textos de Julià Guillamon. 2008.

RIQUER, MARTÍ de: *Heràldica Catalana*, volum 1. Barcelona. Quaderns Crema, 1983.

SAGARRA, FERRAN de: *Sigil·lografia Catalana*, volum 2. Barcelona. Ajuntament de Barcelona, 1922.